

Till
REGERINGEN
Miljödepartementet och Näringsdepartementet

Klagande

Bostadsrättsföreningen Kejsarkronan 6 Karlbergsvägen 16 113 27 Stockholm
Ulla Evers Larsson Upplandsgatan 52 113 28 Stockholm
Elsa Krantz Norrtullsgatan 7 113 29 Stockholm
Christer Ekström Odengatan 71 113 22 Stockholm
Eva Bennich Karlbergsvägen 16 113 27 Stockholm
Bostadsrättsföreningen Blåklinten Karlbergsvägen 20 113 27 Stockholm

Överklagat beslut

Banverkets beslut 2008 05 22 F08-156/SA 20 att fastställa järnvägsplan för Citybanan i Stockholm, delen Tomtebodavägen - Stockholms Södra, Stockholms och Solna kommuner, Stockholms län.

Vi har valt att dela upp våra överklaganden i tre sinsemellan skilda skrifter, nämligen A och B ang **hälsa och miljö** inkluderande miljöprocesser samt situationen vid Odenplan /Miljödepartementet/
C ang önskemål och förslag rörande **andra lösningar** på Citybanans sträckning och utförande /Näringsdepartementet/

HÄLSA OCH MILJÖ M M

Yrkande

att Regeringen upphäver Banverkets rubr beslut alternativt bordlägger detsamma *samt att* Regeringen ej tillåter att arbeten berörande Citybanan får påbörjas eller slutföras förrän samtliga tillståndsbeslut vunnit laga kraft.

Grund för överklagandet

Undertecknade är boende i Vasastan vid Odenplan och därför i första hand kunniga i och angelägna om miljön i vårt närområde. Vi känner emellertid också engagemang för övriga Stockholmare, som berörs av Citybanan. Därför har vi blivit allvarligt oroade för vår och andras hälsa samt miljön, när vi tagit del av den egenartade situation, som uppstått i samband med miljöprocesser berörande Citybanan.

Förhållandet är i korthet följande.

Vid miljöprövning betr ansökan om bortledning av grundvatten från tillfartstunnel för Citybanan vid bangårdsområdet Stockholms Central - nedan kallad Bangårdstunneln - har markägare överklagat Miljödomstolens/Nacka tingsrätt tillståndsbeslut betr vattenverksamheten ifråga. Miljööverdomstolen /Svea hovrätt har avvisat Banverkets ansökan om miljötillstånd i slutligt beslut 2007 04 20 M 8597-06 och därvid bl a framhållit att Banverket avgränsat sin ansökan till att endast gälla grundvattenbortledningen från Bangårdstunneln, medan de störningar och olägenheter i övrigt, som själva tunneldrivningen kan ge upphov till varken omfattas av ansökan eller redovisas i den miljökonsekvensbeskrivning som ansökan innehåller. Domstolen konstaterar vidare att

med vattenverksamhet menas bortledning av grundvatten och utförande av anläggningar för detta enligt 11 kap 2 par andra stycket Miljöbalken. Efter att ha jämfört Högsta domstolens bedömning i rättsfallet NJA 2005 sid 109 /Hallandsåsen/ anser Miljööverdomstolen att lokaliseringen av tunneln/den närmare dragningen av den är av betydelse för vattenföretaget och att denna skall omfattas av prövningen. Arbetet med tunneldrivningen medför störningar i form av bl a vibrationer, buller och utsläpp till luft (kväveoxider) till följd av sprängningar samt buller och utsläpp till luft (kväveoxider och partiklar) till följd av uttransporter av sprängsten m m från tunnlarna.

Efter att ha övervägt Miljöbalkens förhållande till tidigare gällande 1984 års Vattenlag har Miljööverdomstolen funnit att det är formellt möjligt att inom ramen för prövningen av vattenverksamheten reglera de störningar och olägenheter för människors hälsa och miljön, som själva **arbetet med tunneldrivningen** ger upphov till.

Vad beträffar influens från andra anläggningsdelar konstaterar Miljööverdomstolen att det praktiska influensområdet, som definierats som en avsänkning större än 0,3 m, kan komma att bli större än som redovisats i målet, när även övriga anläggningsdelar tillkommer. Influensområdets utbredning kommer troligen att utökas och då även sakägarkretsen. Domstolen har funnit det tydligt i målet att konsekvenserna av Bangårdstunnelns påverkan på grundvattnet inte kan bedömas isolerat. Både Sveriges geologiska undersökning SGU och Länsstyrelsen anser att en bedömning egentligen bör ske av de samlade effekterna av alla tunnlarnas påverkan på grundvattenförhållandena. Miljööverdomstolen hävdar att vid tillståndsprövningen måste **den samlade grundvattenpåverkan** som berörda fastigheter riskerar att utsättas för från projektet Citybanan i sin helhet beaktas. Sammanfattningsvis finner domstolen att prövningen fått en avgränsning och omfattning som inte är ändamålsenlig. Banverkets ansökan medger ej prövning av tunnelns närmare dragning eller andra störningar från tunneldrivningen än de geohydrologiska och inte heller den samverkande grundvattenpåverkan från de olika tunnlarna i projektet.

Miljööverdomstolen går därefter in på frågan huruvida miljökonsekvensbeskrivningen, som Banverket åberopar, är tillräcklig för att bedöma konsekvenserna för miljön. Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra för bl a människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö. Domstolen konstaterar att den planerade verksamheten vid Bangårdstunneln kan antas ha en betydande miljöpåverkan. Vidare diskuteras om kravet på miljökonsekvensbeskrivning för den planerade verksamheten avser endast den tillståndspliktiga delen (grundvattenbortledningen) eller verksamheten som helhet (tunneldrivningen och dess samlade konsekvenser). Domstolen uttalar att vägledning får sökas i det EU-direktiv, som bestämmelserna i Miljöbalken grundas på -MKB-direktivet. Texten häri citeras: *Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bland annat på grund av sin art, storlek eller lokalisering blir föremål för krav på tillstånd och en bedömning av deras påverkan innan tillstånd ges. Dessa projekt anges i artikel 4.* Direktivet ger vid handen att miljökonsekvensbeskrivningen i förekommande fall bör *innefatta den direkta inverkan liksom i förekommande fall varje indirekt, sekundär,*

kumulativ, kort- medel- eller långsiktig, bestående eller tillfällig, positiv eller negativ inverkan av projektet.

EG-domstolen har påpekat att direktivets tillämpningsområde är vidsträckt och dess ändamål mycket omfattande. Miljööverdomstolen framhåller att EG-domstolen också hävdar

att om endast ett kriterium avseende storleken på projektet skulle vara avgörande för skyldigheten att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning kan lagstiftningens målsättning kringgås genom en updelning av projekten. Att inte ta hänsyn till den kumulativa inverkan av projekt leder i praktiken till att samtliga projekt av en viss typ kan undantas från skyldigheten till miljökonsekvensbeskrivning, även om de sammantagna kan medföra betydande miljöpåverkan.

Efter vidare slutsatser konstaterar Miljööverdomstolen:

"Med den utformning tillståndsplikten har i detta fall och med den avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen som gjorts saknas dock möjlighet att fullt bedöma miljökonsekvenserna och därmed också avgöra vilka krav som är motiverade, innan tillstånd ges. Det kan således diskuteras att direktivets krav på miljökonsekvensbeskrivningen i svensk rätt har brister. En fördragskonform tolkning bör i detta fall leda till att miljöbedömningen för den provningspliktiga verksamheten - grundvattenbortledningen - omfattar samtliga miljöeffekter, både direkta och indirekta, av själva grundvattenbortledningen och dessutom av den tunneldrivning, som är orsaken till behovet av grundvattenbortledningen. Samtliga dessa miljöeffekter bör framgå av miljökonsekvensbeskrivningen".

Miljööverdomstolen konstaterar i det ifrågavarande målet att

"miljökonsekvensbeskrivningen borde ha innehållit uppgifter om lokaliseringen/den närmare dragningen av tunneln och projektets samlade grundvattenpåverkan. Av beskrivningen borde också ha framgått vilka miljöeffekter i övrigt som verksamheten/projektet i sin helhet skulle kunna ge upphov till. Det förhållande att frågan om buller från byggandet av tunneln numera är prövat genom ett tillsynsbeslut ändrar inte Miljööverdomstolens bedömning i denna del".

Domstolen har ansett att **bristerna i miljökonsekvensbeskrivningen** är så väsentliga att ansökan inte kan läggas till grund för prövningen. Ansökan har därför avvisats och Miljödomstolens dom har undanröjts.

Citybanan har uppgivits vara ett brådskande projekt. Detta till trots har Banverket överklagat Miljööverdomstolens ifrågavarande slutliga beslut till Högsta domstolen HD, som nu innehaft målet cirka 6 månader. Prövningstillstånd har den 3 dec 2007 meddelats i frågan om bestämmelsen i 22 kap 2 par andra stycket Miljöbalken lämnar utrymme för Miljööverdomstolen att avvisa en ansökan med hänvisning till brist i denna utan att först ha förelagt sökanden att avhjälpa bristen. Frågan om prövningstillstånd i målet i övrigt har förklarats vilande.

Genom att klaga hos HD har Banverket tenderat att fördröja och fördyra projektet Citybanan. Måhända hade det varit enklare om Banverket från början hade bejakat Miljööverdomstolens slutsatser och efter omarbetning åstadkommit en högre standard i miljötänkandet. Därtill kommer att Banverket begärt jävsförklaring mot de juristdomare i Miljööverdomstolen, som avdömt den överklagade domen - förmodligen för att förhindra dessa domare att agera i liknande fall. Kan ett statligt verk få styra svensk domares behörighet och yrkesutövning?

Även om Lag om byggande av järnväg - Banlagen - gäller vid spåranläggning för järnvägstrafik m m är det oomtvistligt att Miljöbalken skall tillämpas när det gäller tunnelbyggande med grundvattenproblem.. Det synes stå klart att så gott som hela Citybanan utgörs av tunnelbyggen. Även byggandet av den planerade stationen Odenplan kommer sannolikt att kräva miljöprövning. Att i detta läge motsätta sig en allsidig miljöprövning av betydligt mer ingående art än som skett i Banverkets ansökan är svårförståeligt. Banverket anser således att miljöfarlig verksamhet ej behöver miljöprövas, att grundvattenproblem för varje tunnel i Citybanan kan bedömas isolerade utan samband med övriga liknande inom samma influensområde samt att miljökonsekvensbeskrivningen är bra som den är. Resonnemanget tyder inte på någon större omsorg om invånarnas hälsa och närmiljö. Vi inser väl behovet av bättre kommunikationer från norr till söder genom Stockholm, men det är vi som får betala priset för Banverkets järnvägsplan i form av hälsorisker, säkerhetsrisker, oacceptabel miljö under den långa byggnadstiden etc. Buller, vibrationer och utsläpp av kväveoxider och partiklar kan ge hälsoeffekter, vars farlighet forskningen ännu ej utrett. Ej heller har utsläppens klimatpåverkan belysts. Detta kan kosta samhället mer än man tror. Barnperspektivet får ej heller glömmas bort. Socialstyrelsen har i en färsk rapport påpekat att människors hälsa får för litet utrymme i samhällsplaneringen. Just problem med tunneldrivning ävensom med vatteninträngning berörande flera tunnlar inom samma influensområde - gemensamt vattenmagasin - är särskilt viktiga punkter för kringboendes hälsa och livsmiljö samt för byggnaders bestånd och kulturmonuments bevarande. Vi önskar inte något nytt ärende "Hallandsåsen".

Citybanan är ett gigantiskt riskfyllt projekt, som hotar vår vackra huvudstad. Att då nonchalera några av dess viktigaste miljöfaror - något som Banverket förespråkar - är inte acceptabelt. Det finns andra lösningar på problemet, vilka är mer miljövänliga. Detta utvecklas närmare i vår andra skrift /till Näringsdepartementet/.

Banverket har hävdatt att fastställelse av järnvägsplanen är att likställa med miljötillstånd. Sådant tillstånd är f n föremål för domstolsbehandling och beslutet har ej vunnit laga kraft. Dessutom är detaljplaner för Citybanan överklagade till Länsstyrelsen, som ännu ej avgjort ärendet. Båda dessa faktorer utgör **hinder för fastställelse av järnvägsplanen Citybanan.**

Vi bilägger en skriftlig genomgång av några miljöproblem, som vi särskilt vill lyfta fram för Vasastans vidkommande vid byggandet av Citybanan och station Odenplan.

Slutligen hemställer vi att få uppvakta Miljöminister Andreas Carlgren betr här ifrågavarande ärende.

Stockholm den 15 juni 2008

Bostadsrättsföreningen Kejsarkronan 6

Ulla Evers Larsson

Elsa Krantz

Christer Ekström

Eva Bennich

Bostadsrättsföreningen Blåklinten